

det til et eller andet Klokkeslæt. Baade af denne og af andre Grunde anses det her i Landet, og vel ogsaa andre Steder, for praktisk umuligt, saaledes som Forholdene er for Tiden, at faa Aftenundervisning erstattet af Dagundervisning. Men dernæst maa jeg sige, at hvor meget jeg end som gammel Lærer kan forstaa og sympatisere med Tanken om at undgaa Overbebyrdelse ved at omdanne Aftenundervisning til Dagundervisning, tror jeg, at man i Talen om Overbebyrdelse i høj Grad overdriver, og at der i de stærke Krav om at undgaa Overbebyrdelse er ikke saa lidt af moderne Blødgighed. Jeg vil sige til dem, der taler om Overbebyrdelse: Spørg de mangfoldige ældre, Haandværksmestre og andre, som har faaet deres Undervisning paa Aftenskoler og det paa en Tid, da Arbejdstiden var meget længere end nu, om de har følt denne Undervisning som en knugende Byrde, om de er faldet i Søvn ved den, og De vil høre, at de med Interesse og Udbytte har fulgt denne Undervisning. Der er ogsaa meget sandt i, hvad der siges, at naar Lærlingene skal have fri om Aftenen, bliver den i al Almindelighed tilbragt paa en Maade, som ikke gør dem bedre oplagt til næste Dags Arbejde, end hvis de havde siddet i Skolen. Men det, der vel er Hovedaarsagen til, at Klagerne er kommet frem, er, at denne Undervisning er blevet saa almindelig, som den er. I fordums Dage var der meget knap Tilgang til Undervisningen. Den Gang kom væsentlig kun de Folk, som havde Fremskridtsdriften i sig, og de fandt det aldrig besværligt at lære noget. I vore Dage sendes der Elever i Tusindvis til Skolerne, og deriblandt alle dem, der er totalt blottede for Fremskridtsdrift, og som af Naturen og deres egne Anlæg kun er bestemt til at høre til de laveste Lag af dem, der arbejder i et Fag, som ikke er bestemt til at blive dettes Ledere, men kun den rent legemlige Arbejdskraft, altsaa saadanne, som overhovedet har den største Ulyst til at gaa i Skole. Det skal heller ikke slaa fejl, at de stærke Klager over Aftenundervisningens Besværligheder særlig kommer fra det store Antal, der sættes til at følge denne Undervisning, uagtet de ikke har den mindste Lyst dertil. Jeg mener, at det ikke kan undgaaes at sætte dem dertil, men vi skal ikke alt for meget lade os paavirke af denne Tale om, at Skolen er dem saa stor en Plage. Hvis vi fik en Afstemning blandt Skoledrengene i de offentlige Skoler, vildeder sikkert

ogsaa vise sig at være et meget stort Flertal, som vilde paastaa, at det er skadeligt for deres Sundhed og meget andet, at de skal gaa saa længe i denne Skole.

Men i dette, jeg her har sagt, ligger ikke, at det skulde være min Mening, at det er umuligt alle Vegne at faa foretaget en Forandring fra Aften- til Dagundervisning. En saadan Forandring foretager man ogsaa af sig selv overalt, hvor man kan det. Det gælder navnlig for en hel Mængde Omraader, hvor det drejer sig om mere fremskreden Undervisning, baade ved tekniske Skoler og ved Fagskoler. Det gælder saaledes Skomagerfagskolen, hvor de paagældende opholder sig et halvt eller helt Aar; i saadanne Tilfælde følger det af sig selv, at det bliver Dagskole, fordi Undervisningen ligefrem kræver det. Ogsaa paa de tekniske Skoler gaar et ikke ringe Antal af Eleverne paa Dagskole. Malerne og andre kan gøre det i den arbejdsløse Vintertid, eller man kan indrette sig paa anden Maade, saaledes at de paagældende kan faa Undervisningen om Dagen, naar det er en mere indgaaende Undervisning, de skal have.

Jeg vil slutte mine Bemærkninger med at sige, at der vel i det, jeg her har fremsat, har været nogen Kritik, og der er Ting i disse Lovforslag, som jeg haaber bliver ændret, men hvad jeg har sagt, maa i øvrigt opfattes som et Udtryk for, at jeg og det Parti, jeg tilhører, i og for sig modtager disse Lovforslag som et paaskønnelsesværdigt Forsøg fra Statens Side paa at komme den tekniske Undervisning til Hjælp, og vi vil virke med til at tilvejebringe et Resultat af disse Lovforslag, om end med nogen Omdannelse af dem, et Resultat, der kan blive til Ære og til Glæde for den Udvikling af den tekniske Skole, der er begyndt saa udmærket ved det private Initiativ, og som jeg haaber, Staten aldrig vil ændre paa en saadan Maade, at det private Initiativ svækkes. Jeg vil haabe, at Sagen kan ordnes saaledes, at det private Initiativ fra Staten faar den Støtte og den Vejledning, som den formaar at yde.

K. M. Klausen: Den stærke Lovprisning af Uddannelsen af vore Haandværkslærlinge, der kom til Orde gennem den foregaaende Talers (Wulff) Udtalelser, kan jeg ikke istemme. Naar den ærede Taler sagde, at vore tekniske Skoler staar ganske overordentlig højt, passer det ikke. Det er farligt at overvurdere sig selv. Det er farligt for det enkelte Menneske, men det er ogsaa farligt for et Samfund at tro, at